

ISSN 2738-0343

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА

**ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИНФОРМАЦИОНО-ДОКУМЕНТАЦИОНЕ
И БИБЛИОТЕЧКЕ ПОСЛОВЕ**

**ИНФОРМАТИВНИ
БИЛТЕН**

**БРОЈ 1
2023.**

Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове Управе за заједничке послове републичких органа већ више од тридесет година једном месечно објављује Информативни билтен, којим обавештава кориснике о обновљеном информационо-документационом и библиотечком фонду.

Обавештавамо кориснике да БАЗИ ПРАВНИХ ПРОПИСА Одељења за информационо-документационе и библиотечке послове Управе, која је дневно ажурна и притом бесплатна, могу приступити путем следеће интернет адресе:

<http://bpp.uzzpro.gov.rs>

Из наше базе која садржи преко 140.000 прописа и преко пола милиона скенираних страна службених гласила, за свега неколико минута може се добити како важећи тако и неважећи пропис, у штампаној верзији или електронском поштом, као што се може добити и телефонским путем свака информација о статусу траженог прописа.

БИЛТЕНИ у електронском облику могу се преузети на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-bilteni.html>

Целокупан библиотечки фонд може се погледати на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-knjige.html>

Дигитална библиотека налази се на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-digit.html>

За коришћење целокупног фонда, као и за информације о правним прописима објављеним у службеним гласилима, корисници се могу обратити Одељењу:

Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове

Управа за заједничке послове републичких органа

Немањина бр. 22–26

Београд

Телефон: 3616-296; 363-1620; 363-1104; 3613-734/лок. 1620 и 1104

biblioteka@uzzpro.gov.rs

САДРЖАЈ

- 1. Преглед одабраних правних прописа објављених у службеним гласилима Републике Србије, Аутономне Покрајине Војводине и Града Београда**
- 2. Списак претплата на службена гласила и часописе за потребе библиотеке Управе у 2023. години**
- 3. Преглед старих публикација**
- 4. Преглед нових књига**
- 5. Листа најчитанијих књига**

1

**ПРЕГЛЕД ОДАБРАНИХ ПРАВНИХ ПРОПИСА
ОБЈАВЉЕНИХ У СЛУЖБЕНИМ ГЛАСИЛИМА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ
ВОЈВОДИНЕ И ГРАДА БЕОГРАДА**

УСТАВНОПРАВНИ И ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ

Службени гласник Републике Србије

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Киргиској Републици, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Москви, Мирослава Лазанског, Службени гласник Републике Србије бр. 2/2023

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Киргиској Републици, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Москви, Момчила Бабића, Службени гласник Републике Србије бр. 2/2023

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Италији, Горана Алексића, Службени гласник Републике Србије бр. 6/2023

Уредба о изменама и допунама Уредбе о начину, поступку и мерама заштите поверљивих проналазака значајних за одбрану, Службени гласник Републике Србије бр. 2/2023

Одлука Уставног суда којом се утврђује да одредба члана 178. став 3. Закона о општем управном поступку (Службени гласник РС, број 18/2016) није у сагласности са Уставом и потврђеним међународним уговором, Службени гласник Републике Србије бр. 2/2023

Одлука о измени Одлуке о образовању Координационог тела за спречавање прања новца и финансирање тероризма, Службени гласник Републике Србије бр. 6/2023

Решење о постављењу вршиоца дужности помоћника директора Управе за заједничке послове републичких органа, Александре Савовић, Службени гласник Републике Србије бр. 6/2023

ФИНАНСИЈЕ И ПРИВРЕДА

Службени гласник Републике Србије

Уредба о подстицајима инвеститору да у Републици Србији производи аудиовизуелно дело, Службени гласник Републике Србије бр. 2/2023

Уредба о допуни Уредбе о утврђивању Програма финансијске подршке пољопривредним произвођачима сунцокрета рода 2022. године, Службени гласник Републике Србије бр. 2/2023

Уредба о посебним захтевима за акредитована тела у саставу произвођача, Службени гласник Републике Србије бр. 2/2023

Уредба о висини посебне накнаде за подстицај повлашћених произвођача електричне енергије у 2023. години, Службени гласник Републике Србије бр. 3/2023

Уредба о утврђивању Програма подршке унапређењу развоја изразито недовољно развијених општина (јединице локалне самоуправе из четврте групе) за 2023. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 6/2023

Уредба о измени Уредбе о ограничењу висине цена деривата нафте, Службени гласник Републике Србије бр. 6/2023

Уредба о утврђивању лучког подручја међународног путничког пристаништа у Шапцу, Службени гласник Републике Србије бр. 6/2023

Уредба о утврђивању лучког подручја пристаништа за посебне намене – марине у Великом Градишту, Службени гласник Републике Србије бр. 6/2023

Уредба о утврђивању лучког подручја пристаништа за посебне намене – марине у Смедереву, Службени гласник Републике Србије бр. 6/2023

Одлука о изменама Одлуке о привременој забрани извоза ЕВРО ДИЗЕЛА 590, Службени гласник Републике Србије бр. 1/2023

Одлука Уставног суда којом се утврђује да одредба члана 26. став 1. Закона о изменама и допунама Закона о озакоњењу објеката (Службени гласник РС, број 83/2018) није у сагласности с Уставом, Службени гласник Републике Србије бр. 1/2023

Одлука о образовању Мреже за борбу против превара и управљање неправилностима у поступању са финансијским средствима Европске уније, Службени гласник Републике Србије бр. 2/2023

Одлука о престанку важења Одлуке о образовању Привременог надзорног тела за праћење медија током изборне кампање, Службени гласник Републике Србије бр. 2/2023

Одлука Уставног суда којом се утврђује да члан 46. Уредбе о давању у закуп водног земљишта у јавној својини (Службени гласник РС, број 50/2019) није у сагласности са Уставом и законом, Службени гласник Републике Србије бр. 2/2023

Одлука о изради Просторног плана подручја посебне намене Костолачког угљеног басена, Службени гласник Републике Србије бр. 3/2023

Одлука о изменама и допуни Одлуке о одређивању робе за чији је увоз, извоз, односно транзит прописано прибављање одређених исправа, Службени гласник Републике Србије бр. 3/2023

Одлука о образовању Савета за координацију активности и мера за раст бруто домаћег производа, Службени гласник Републике Србије бр. 3/2023

Одлука о измени Одлуке о образовању Радне групе за реализацију пројекта „Изградња београдског метроа”, Службени гласник Републике Србије бр. 3/2023

Одлука о пуштању у оптицај кованог новца апоена од 1, 2 и 5 динара, Службени гласник Републике Србије бр. 3/2023

Одлука о издавању и основним обележјима нумизматичког новца с ликом Николе Тесле, Службени гласник Републике Србије бр. 3/2023

Одлуке о емисији дугорочних државних хартија од вредности на међународном финансијском тржишту у оквиру ажурираног ГМТН програма, Службени гласник Републике Србије бр. 4/2023

Одлука о изменама и допунама Одлуке о привременим мерама за банке у циљу адекватног управљања кредитним ризиком у портфолију пољопривредних кредита у условима отежане пољопривредне производње, Службени гласник Републике Србије бр. 5/2023

Одлука о изменама Методологије за одређивање цене приступа систему за пренос електричне енергије, Службени гласник Републике Србије бр. 5/2023

Одлука о измени Одлуке о привременом смањењу износа акциза на деривате нафте из члана 9. став 1. тач. 1), 2) и 3) Закона о акцизама, Службени гласник Републике Србије бр. 6/2023

Одлука о измени Одлуке о привременој забрани извоза ЕВРО ДИЗЕЛА EN 590, Службени гласник Републике Србије бр. 6/2023

Одлука о измени Одлуке о привременој забрани извоза и изношења природног гаса, Службени гласник Републике Србије бр. 6/2023

Правилник о престанку важења Правилника о садржини елабората о енергетској ефикасности постројења за производњу електричне енергије, постројења за комбиновану производњу електричне и топлотне енергије, система за пренос и дистрибуцију електричне енергије, постројења за

производњу и дистрибуцију топлотне енергије, Службени гласник Републике Србије бр. 1/2023

Правилник о поступку принудне наплате извршног решења буџетске инспекције, Службени гласник Републике Србије бр. 2/2023

Правилник о прорачуну удела обновљивих извора енергије, Службени гласник Републике Србије бр. 2/2023

Правилник о начину прорачуна и приказивање удела свих врста извора енергије у продатој електричној енергији, Службени гласник Републике Србије бр. 2/2023

Правилник о методама испитивања сорте мака (*Papaver somniferum L.*) ради признавања сорте, Службени гласник Републике Србије бр. 3/2023

Правилник о изменама и допунама Правилника о подстицајима за производњу садног материјала и сертификацију и клонску селекцију воћака, винове лозе и хмеља, Службени гласник Републике Србије бр. 3/2023

Правилник о изменама Правилника о начину остваривања права на умањење основице пореза на зараде за новонасталог обвезника, Службени гласник Републике Србије бр. 6/2023

Правилник о облику и начину вршења унутрашње контроле у буџетској инспекцији, Службени гласник Републике Србије бр. 6/2023

Правилник о измени и допуни Правилника о упису у Регистар пољопривредних газдинстава и обнови регистрације, као и о условима за пасиван статус пољопривредног газдинства, Службени гласник Републике Србије бр. 6/2023

Правилник о измени Правилника о условима за добијање знака произвођача предмета од драгоцених метала, као и знака увозника и знака заступника, Службени гласник Републике Србије бр. 6/2023

Правилник о изменама и допунама Правилника о суфинансирању пројеката за остваривање јавног интереса у области јавног информисања, Службени гласник Републике Србије бр. 6/2023

Правилник о изменама и допунама Правилника о порезу на додату вредност, Службени гласник Републике Србије бр. 7/2023

Списак овлашћених организација за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи за 2023. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 2/2023

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Закључак о Програму отуђења грађевинског земљишта у јавној својини Аутономне Покрајине Војводине за 2023. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 1/2023

РАДНИ ОДНОСИ, ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Службени гласник Републике Србије

Одлука о измени Одлуке о образовању Савета за сузбијање насиља у породици, Службени гласник Републике Србије бр. 2/2023

Одлука о престанку важења Одлуке о образовању Кризног штаба за сузбијање заразне болести COVID-19, Службени гласник Републике Србије бр. 3/2023

Правилник о измени Правилника о ценама здравствених услуга на секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите, Службени гласник Републике Србије бр. 1/2023

Правилник о измени Правилника о обрасцу и садржини лекарског рецепта, начину издавања и прописивања лекова, Службени гласник Републике Србије бр. 2/2023

Правилник о изменама Правилника о медицинско-техничким помагалима која се обезбеђују из средстава обавезног здравственог осигурања, Службени гласник Републике Србије бр. 3/2023

Правилник о друштвеном стандарду корисника пензија Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Службени гласник Републике Србије бр. 3/2023

Правилник о измени и допуни Правилника о регистрацији медицинског средства, Службени гласник Републике Србије бр. 6/2023

Правилник о измени Правилника о специјализацијама и ужим специјализацијама здравствених радника и здравствених сарадника, Службени гласник Републике Србије бр. 6/2023

Листа лекова који се издају без лекарског рецепта и који се могу рекламирати у средствима јавног информисања, Службени гласник Републике Србије бр. 2/2023

ОБРАЗОВАЊЕ, НАУКА, КУЛТУРА И ФИЗИЧКА КУЛТУРА

Службени гласник Републике Србије

Одлука о изменама и допуни Одлуке о мрежи јавних средњих школа, Службени гласник Републике Србије бр. 4/2023

Одлука о оснивању Средње школе унутрашњих послова „Јаков Ненадовић” у Сремској Каменици, Службени гласник Републике Србије бр. 4/2023

Одлука о одређивању средње школе од посебног интереса за Републику Србију (Средња школа унутрашњих послова „Јаков Ненадовић” у Сремској Каменици), Службени гласник Републике Србије бр. 4/2023

Правилник о ближим условима, процедурама, управљању и начину рада у Јединственим информационим системима за појединачне области заштите и очувања културног наслеђа, као и о обавезама установа заштите и запослених, Службени гласник Републике Србије бр. 5/2023

Правилник о Листи стручних, академских и научних назива (пречишћен текст), Службени гласник Републике Србије бр. 6/2023

РАЗНО

Службени гласник Републике Србије

Индекси потрошачких цена за децембар 2022. године, Службени гласник Републике Србије бр. 2/2023

Подаци о просечним зарадама и просечним зарадама без пореза и доприноса по запосленом, за новембар 2022. године, Службени гласник Републике Србије бр. 6/2023

Усклађени динарски неопорезиви износи пореза на доходак грађана из члана 9. став 1. тач. 9), 12), 13), 29, 30) и 31), члана 18. став 1. тач. 1), 2), 5), 7), 8), 9) и 9а), члана 21а став 2, члана 83. став 4. тачка 1) и члана 85. став 1. тачка 11) Закона о порезу на доходак грађана годишњим индексом потрошачких цена у 2022. години, Службени гласник Републике Србије бр. 6/2023

Усклађени динарски износ из члана 13. став 3. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање годишњим индексом потрошачких цена у 2022. години, Службени гласник Републике Србије бр. 6/2023

2

СПИСАК ПРЕПЛАТА НА СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА И ЧАСОПИСЕ ЗА ПОТРЕБЕ БИБЛИОТЕКЕ УПРАВЕ У 2023. ГОДИНИ

СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА

1.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
2.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ – МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ
3.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ АП ВОЈВОДИНЕ
4.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА БЕОГРАДА

СТРУЧНИ ЧАСОПИСИ

1.	КОРАЦИ: часопис за књижевност, уметност и културу
2.	ЛЕГЕ АРТИС: прописи у пракси
3.	ЛИПАР: часопис за књижевност, језик, уметност и културу
4.	ТОКОВИ ИСТОРИЈЕ: часопис Института за новију историју Србије

ОСТАЛЕ СЕРИЈСКЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ

1.	БИЛТЕН ДРЖАВНОГ ПРАВОБРАНИЛАШТВА
2.	БИЛТЕН ЈАВНИХ ФИНАНСИЈА
3.	БИЛТЕН МИНИСТАРСТВА ДРЖАВНЕ УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ
4.	БИЛТЕН РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ
5.	БИЛТЕН СУДСКЕ ПРАКСЕ ПРИВРЕДНИХ СУДОВА
5.	БИЛТЕН УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
6.	МЕСЕЧНИ СТАТИСТИЧКИ ПРЕГЛЕД
7.	САОПШТЕЊА РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ

3

ПРЕГЛЕД СТАРИХ ПУБЛИКАЦИЈА

Изразећи у сусрет све израженијим захтевима корисника да пронађу одговор на специфична питања из професионалне праксе, кроз Информативни билтен континуирано ћемо упознавати своје читаоце са садржајима старих књига из богате ризнице библиотеке Управе. Наш фонд обухвата, између осталог, и вредне писане документе који, осим документационе, имају и научну и стручну вредност. Будући да су посредни књиге од историјског значаја, као и периодична издања и друге драгоцене библиотечке целине којима располажу постојећи фондови, овим путем настојали смо да проширимо лектуру свима онима који желе да се стручно усавршавају. Напомињемо да ове књиге (из којих дајемо само изводе) могу да се користе само у читаоници библиотеке Управе за заједничке послове републичких органа, а део фонда дигитализован је и доступан на адреси:
<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-digit.html>

За овај број издвајамо:

- 1. Алекса С. Јовановић: Историјски развитак српске задруге, Београд, 1896.**
- 2. Закон о државној архиви, Београд, 1898.**
- 3. Позоришна уредба, Београд, 1879.**
- 4. Уредба о извршењу одредаба Закона о обавезном телесном васпитању, Београд, 1935.**

У наредним бројевима Информативног билтена наставићемо са приказима тематски и жанровски разноврсних публикација нашег богатог фонда.

ИСТОРИЈСКИ РАЗВИТАК СРПСКЕ ЗАДРУГЕ

ПРИНОСИ ЗА ИСТОРИЈУ СТАРОГ СРПСКОГ ПРАВА

ОД
Алексе С. Јовановића

52782

БЕОГРАД

ШТАМПАРИЈА СВЕТОЗАРА НИКОЛИЋА, ГОСПОДАР-ЈОВАНОВА УЛИЦА.
1896.

ЧЕТВРТИ ДЕО

ДЕОБА ЗАДРУГЕ

У облицима обичајног права.

—.....—

Народ у Србији, од вајкада у патријархалном стању земљерадње и сточарства, одликоваше се до 1804. године и све до наших писаних закона, многобројним задругама које захватаху големе размере бројем чељади и груписаним имањем. Свиколици чланови једне породице, понегда разгранате подмлатцима до ступња на коме се већ губе сроднички одношаји, борављаху на заједничкој баштини под управом оца или изабраног старашине, одржавајући тако задружну целину све дотле, док је не би раскинуо какав природни узрок. Србија тога времена, беше препуна многољудним породицама једног презимена и крсног имена, једног рода и заједничких цељи.

У развиту наших породица, задружно живљење представља правилни облик рођења брачне јединке у потомство, које и по смрти родоначелника остаје у заједници. *Инокостина* је само једно изузеће, које вазда има својих тегобних страна. Сведена понекад само на мужа и жену, и у опште ограничена у имању и радним рукама, инокостина је мучна борба осамљене људске снаге за егзистенцију. Отуда наша народна пословица „инокостина сиромаштина“ означаје у најширем смислу оскудицу одељене породице, која својих потреба једва подмирује сирегом туђе стоке мобом и позајмицом радника. „Бе је браће ту је и дијела“, вели друга народна пословица карактеришући привредну страну задружне породице, што значи: да више руку више и уради. Оскудица инокосне породице у имању и чељади, створила ја у нашем народу правни

обичај *уговорне задруге*, т. ј. изазвала је породична удружења несродних лица, негде као *увојење*, а негде у облику *браства*, о чему је већ говорено. Слично образовање задруге налазимо код Буњеваца и у целој негдашњој војеној граници, где је призната и писаним основним законом од 1850. у одредбама §§. 44 и 45 (Pravni obis. Slovena 141); а има му трага и у старом чешком праву 13 века у заједници несродних лица по дименом „spolek“ и „hromada“ (Иречек — Slovan. pravo v Čechach а на Morave 150. 280). Неке подобности нашем браству, налази г. Божишић и у сељачкој породици „Gemeinderschaft“ или „Zusammentheilung“ у Немачкој Швајцарској, а нарочито у циришком кантону.

Неулазећи на овом месту у тађе разлагање узрока који помажу распад наших задруга, кажемо у опште: да је старе наше породичне заједнице одржавало и продужавало тако дуго, само другојаче политично и социјално стање нашег народа. Спољни притисак од стране завојевача, још више допринесе тешњем везивању породичних интереса у једну целину код нашег народа, који се од вајкада одликује похвалном својитљивошћу.

Као што је данас у обичају, тако у стара времена беше ретка појава да се задруга дели због другог узрока, осем *намножености*. По гдекојим крајевима нашим држе и данас, да је деоба задруге грех са кога пропадају *издељени чланови*. „Данас је човек безбраственик свакој рђи на похарици као одвојено бравче у планини“, вели наш учени народњак Љубиша устима Арбанаса у својој причи „Чиста памет лијепо благо“; а народна пословица учи: да је јаку браству јака и правда, а нејаком браству нејака и правда.

Племенита осетљивост нашег народа наспрам деобе, као *неприродне појаве у распаду задружне заједнице*, огледа се најбоље у следећем одломку наше народне песме о *Деоби Јакшића*.

Месец кара звијезду даницу
 „Бе си била звијездо данице?
 Бе си била ће си дангубила,
 Дангубила три бијела дана?“
 Даница се њему одговара:
 „Ја сам била, ја сам дангубила,
 Више бјела града Биограда,
 Гледајући чуда великога,

Ђе дијеле браћа очевину,
Јакшић Дмитар и Јакшић Богдане“.¹

Ово осећање чуђења, управо то гнушање спрам деобе задруга, подједнако је на свим крајевима где Србин живи. Тако, овој нашој народној песми у Херцеговини, сложено и потпуно одјекује друга песма Срба Мијака у Дибранској нахији:

„Сонце ми је застанало,
Сонце ми се загледало,
Настред небо настред плаво,
Настред земља настред сиња.
Дагледало вели чудо,
Вели чудо и велика жалост;
Костадин се оделио
От старога татка свога,
И от татка и от мајка,
И от своје девет сестри.“²

Али време мења укусе и изврће обичаје. После непуне стотине година по ослобођењу од ропског стања, у ком наше задруге беху у цвету и полету, њих је данас понестало у нашем народу толико, да их једва налазимо још само по старом Влаху, на Копаонику, и нешто јаче у крајевима Нове Србије. Деоба задруге данас је у нашим очима једна обична и равнодушна појава.

Необорива је истина, да затирању задруга много доприносе писани закони. Заштићујући личну слободу у најширим границама самоопредљивости, они утичу на развитак индивидуалне тековине, и помажу одвојени живот. Овим руше у основу стару организацију породичне заједнице; јер је у задрузи старешина само спољни представник друштвене целине управо њен пуномоћник, а унутарњи поредак у вр-

¹ Моја оцена народних песама о Јакшићима на овом месту, штампана је први пут 5. Јан. 1885 (Срп. Нов. бр. 4.) и заједно са осталим изводима у првом делу ове књиге, по времену претходи стручним оценама г. Ст. Новаковића и Патка Нодила, које доцније потичу из другог основа („Последњи Бранковићи“ „Религија Срба и Хрвата“)

² М. Милојевић „Песме и обичаји укупног народа Српског“ I, књига. Слично народно осећање налазимо и у старочешкој песми „Љубинини суд“

„Oj Vitavo sto mi mutis vodu?
Sto mi mutis vodu srebrojenn?“

А Влтава одговара:

„Kako nebi mutila si vode,
Kad rodjena svadise se bratja,
Rodna bratja s' otčevog djedinstva“.

шењу послова и сва манипулација у кућењу, јесу дело договора свих задругара, као што је и цела тековина њихово заједничко имање.

О спољним и унутарњим узроцима распада наших задруга већ је говорено. На овом месту заустављамо се на ограниченом задатку: *да само модификујемо извршивање задружних деоба тако, како то бива по обичају*. Још није доцкан да се, тако рећи уграби на хартију по која народна особина из живота установе, која тако рано и тако нагло прелази у историју права.

У задрузи, где је у животу њен основалац (дед или отац), старешинство је у његовим рукама, и на другом прелази тек услед његове старости или немоћи. У селу Глибовцу, Смедеревског округа, живљаше 1878. Танаско Ђорђевић старац преко 80 год, који је војевао о устанку за слободу под Карађорђем и Књазом Милошем. Имађаше у задрузи петоро пунолетних синова и око триестину чељади, а сâм беше старешина, и ако је по објашњењу његових синова у тим годинама дубоке старости „да га ни суд не би више примао ни по каквом послу.“ Ипак, снажан старац одржаног здравља, до послетка не пушташе кутњу управу из својих руку, владајући мудро и корисно. Сваког дана појаше коња, обиђе стоку и поља и надгледа радове. Ожењени синови са својом чељади живљаху око њега у засебним домовима; свако вече долазаху му на договор, а после сваки иде међу своје, и саопштава утврђени распоред, упућујући поједине на овај или на онај посао. Решен на деобу, такав један родитељ подели цело своје имање међу синове на равне делове, а за се задржи кућу и подједнак део баштине, па или живи одвојено или пристане уз којег од одељених синова. Кад замре, његов део деле синови опет на равне делове. Тако бива и на деоби покретности, само што отац задржи за се нешто више на име своје укупнине у новцу или у стоци. Младолетни остају са оцем. Редак је случај у животу нашег народа да отац искључи сина из имања, а дешава се да га у љутини одагна од куће, али га опет прими после неког времена кад се одобровољи. По члану 65 старе Грбаљске уредбе, лишаван је имања ђетић који би се оженио против воље очеве и материне, ван ако се покаје затражи опронтаја и добије родитељски благослов. Причано ми је: да пре неких 50 година Никола Машианић из Велике Иванче у

београдском округу, беше одагнао сина од куће из истог узрока, но цело село скочи држећи да је такав поступањ грех и срамота, те отац најпосле попусти и понова сина прима.¹ Разуме се, да се тако могло дешавати само пре писаних закона. Данас, искључења синова из наслеђа и парничења око тога нису ретка појава ма из каквих побуда, као што се можемо уверити из званичних новина, где се често увршћују публикације тих искључења и одговори на њих.

Неоспорно право деце на очинство односно дедовину, подједнако је схваћено и по другим српским крајевима. У Приморју од Сења до Далмације, народ мисли и држи да отац може с мушким што му воља за живота, дати му н. пр. већи или мањи део, протерати зла сина и т. д али после очеве смрти деле браћа „грунт“ братски.¹ Тако бива и онда, кад син напусти очеву кућу и тумарне у свет па се доцније врати; но у том случају задржавши право на део очевине, мора да се задовољи имањем како га затече, нити има права повраћаја у првашње стање, ако су браћа за то време штогод отуђила (Одлука шабачког магистрата од 2. Маја 1808 бр. 94). Иначе као стожер садашњих и будућих нараштаја, баштина је по правилу неотуђива. За прве владе Књаза Милоша, по жалби синова који су били 8. година ван куће по најму, Велики Народни Суд донесе следећу одлуку под 3. Сеп 1828. № 494: „Будући да је Јован Марковић (из Липовца нахије Крагујевачке) исту баштину готову затекао, коју ни од кога купио није, нити на ону тапију има, зато је и продати никому властан није. *Рјешава:* прво да синови распродату целу баштину наследе, коју откупитељи да имају им што је који купио повратити и уступити; друго да купци речене баштине новце своје колико је који дао од Јована траже, а његове синове узнемиравати да не дерзну.“

У нашем поморављу око Алексинца, где је власт опа у великом поштовању, није редак случај да отац одвоји синове *само кућом*, а сву управу са имањем задржи у својим рукама. Такав отац од своје воље и по својој увиђавности даје одељеним синовима на ужитак поједине делове непокретног имања, и то ове године на једном а до године на другом крају против чега синови ретко протестују, и ако су више

¹ О власти праву оца у породици и задрузи има интересантних података у делу Сомера-мена „The Sout Slavonians and Rasprovts“ (у преводу Г-ђе Јонани 1882. год.

² Прав. obié. и Slov. 137.

пута принуђени да узимљу туђе земље у наполице. Примера таквом одношају полузадружности, налазили смо пре 10 година у селу Тешици међу оцем Илијом Кузмановићем и одвојеним синовима Дичом и Миленком, и у кући Маринка Ракића из Мрсоља. Иначе на том крају нестаје задруге. Чим се син ожени, излази сасвим из родитељске куће. Деобу врши сам отац по својој увиђавности, и готово редовно задржи за се и жену два дела, која оставља ономе од синова код кога премину

У редовном току деоба се врши договорно по одобрењу оца или по пристанку свих задругара. Пример такве једне мирне деобе саопштио нам је сам деобник Димитрије Антић, земљеделац из села Омачнице у Крушевачком округу, у следећем :

„ ...У нашем дому, поред жива оца домаћина, живело је и нас петоро синова. Само два брата бесмо ожењени. Свега чељади беше на броју шеснаест.

Новембра 14-ог 1878 лицем на божићне покладе, после вечере, у смеху и разговору што је обично о таквим годетима, устанем иза трпезе и прозборим оцу :

— Ако ми оче дозволиш рекао бих ти неколико речи, и ако напред знам да оне не ће бити по вољи свима.

Браћа и остала на та чељад зачуде се, јер се нико не могаше да доисли о чему ћу говорити.

Отац одговори :

— Кажи сине, шта ти је воља без замерке! Знај да на овом свету, нема човека, који ће бити сваком по вољи!“

Станем говорити :

— Оче! ако ми одобриш рад сам да се оделим.

Мало збуњен, отац најпре поћута, па онда рече.

— Па добро синко! Знај, да прво мени то није мило! Је ли теби од истине драго, да се од нас одвојиш?

Поновим да је то моја одлучна жеља, додајући :

— Волим оче, да се то деси за моје младости и твог живота. Ти си нама свој петини стекао ово имање, па нас ти и подели! Бојим се оче умрећеш, па ћемо се ми браћа завадити око деобе, да нам се насмеју гори од нас. Као што знаш, служих у стајаћој војсци три године, и умешах се међу прве људе. Многи знају нашу кућу и по теби и по мени, па ми није мило да наиђе свађа око деобе. А доста оче седим у задрузи. Ево се већ навршује 15. година, како ожењен са

женом и децом слушах све што ми ти заповедиш. Молим те одели ме! По реду је, да ја као најстарији син изађем први из куће. Што ми год оче одвојиш, пашће ми слатко и пријатно, па како ми Бог да!

Опет отац мало поћута, па онда рече:

— Кад ти је мило, а ти се синко одели! Нека ти је са срећом! Одвојићу ти шта ти на део пада. За себе задржаћу дела као брат, јер не знам докле још могу поживети. После моје смрти, ви браћа разделите то на равне делове. Не узимам дела у зградама, јер не знам код кога ћу сина и у којој згради умрети. Који буде мојем животу најпогоднији, код тога ћу и живети и душу испустити. Теби Димитрије одвајам нову кућу. Изађи кад ти је воља! Слатко си ме сине послушао. Нека ти је Бог на помоћи!

Пољубим оца у руку, не без потреса и жалости.

Од 14. до 22. Новембра дотеривах нову кућу и спремах нужне потребе; а 23 узмем жену и децу и одемо да zaloжимо први огањ у новом дому.

Би жао оцу, и изађе у поље к стоци...

Спремим вечеру и пошаљем по оца, који и дође са маћехом, једном сестром и са два млађа брата.

На уласку отац проговори:

— Добро вече и срећан вам дом!

Пољубим га у руку, поздравимо се са осталима, и сви седнемо за сто вечерајући и пијући у божју славу.

По вечери устане отац да иде. Ја скинем капу и пољубим у руку најпре њега па маћеху, и поздравим се са сестром и браћом. Тако и моја жена и деца. Отац нам ипак пожелеле сваку срећу у његовом дому.

На неколико дана доцније подели отац све имање и покретно и непокретно на равних шест делова. Нико му од нас браће не замери ни у длаци. Чувши то, наши сељани дивилише се овако ненадној и мирној деоби. Данас хвала Богу живимо свиколици у добру, и једно друго зовемо на част. На селу свака задруга, која се подели овако лепим начином, живи лепо и после, па и сам Бог помаже задругарима. На против, где се она дели свађом, и једно од другог граби, ту зову кметове, општински одбор, и најзад изборни суд; чине трошкове и једни и други, и упропашћују задружно имање. Нису задругари једно другом од помоћи, и штета на све стране.¹

¹ На добавци овог писма, захваћан сам пријатељском настојавању пок. Павла Пазарца, крушевачког учитеља.

Кад се отац противи деоби, синови воде парницу и са пресудом у руци траже дела. У овом случају ако нема споразума, деобу извршује *изборни суд* по својој увиђавности, но води рачуна и од обичаја. Имадох у рукама пресуду изборног суда од 6. Октобра 1869. о деоби задруге Павла Ивановића из Ковачевца у смедеревском округу, којом би досуђен оцу раван део као и шесторици његових синова

На очевом делу остаје као уживалица мати задругара; а кад и она умре браћа га деле подједнако. По тужби код мастрата нахије београдске у Рогачи, решењем Великог Народног Суда од 23. фебруара 1828 године Бр. 64. деоба очевог дела расправљена је овако: „*Рјешавало овако: да Васа по учињеној деоби умрлог отца његовог свга мала отчиног с митером својом док је жива прави критјажатељ остане, тако да ни отчега брату свом Вићентију што се каса отчиног исета дати не има, док им се гођ мати у животу находи; а по смрти матере њихове, онда Васо с братом својим Вићентијем отчино исе између себе на поле да поделе, и то што се тиче грунта какоти ливада њива винограда и воћњака; а прочи мал у стоки и стајама и у казану и проче ствари које се находе, како и сами новци, да остане неподељено при Василију, које ће он по том по расположенију свом за душу отца и матере њихове како за душу тако и за погреб издати. А из тију сви предпоменути ствари и мала поч њихова отца, мати њихова уживленије своје до смрти да има“.*

У међусобној деоби, задружна браћа добијају равне делове по главама. Млађем остане очева кућа по старословенском обичају „и има бити млађему старо огњишче,“ који је очуван у Пољичком штатуту и у Руској Правди. Нежењеном поред дела издвоји се *женидбина* по ухваћеном рачуну колико су и остали на то потрошили; а најстаријем уз део даду браћа и какав поклон у *знак старешинства* н. пр. очево оружје у Црној Гори, или коња са прибором у Србији (обично у крагујевачком округу). Овом одликовању најстаријег брата на деоби, премда данас бива добром вољем свију задругара, као једном обичајном праву налазимо трага у старијем добу у народној песми *Деоба Јакшића*:

„О мало се браћа завадише
Да око шта већ ни око шта,
Око врана коња и сокола.
Дмитар иште коња старешинство

Врана коња и сива сокола,
Богдан не да њему ни једнога“.

Где је земља у групи, деоба бива мотком, т. ј. ма каквим дрветом неограђене дужине, па колико мотака једном толико другом трећем и т. д. Деоба раскомаданих земаља бива *по парчади*, а где-где и мотком, и у овом последњем случају сваки задругар добије дела у појединим парчадима.

Обично деобу извршује старешина задруге или најстарији брат. Кад се задругари не сложе коме шта да припадне, онда онај који дели одреди деонице по броју деобника, и остави право избора свима осталим, а сам се задовољи последњим делом; но како у том случају често њему остане најлошији део, остала браћа договорно даду му какав поклон од својих делова, те се тако опет сви изједначе. Где-где опет, поштујући један другог, прва браћа навалице узму лошије делове да бољи остану онима иза њих. Према овој *братски* вршеној деоби узајамног попуштања, јавља се у свој одвратности дирљива слика грамзивости у деоби Митра и Шћепана браће Јакшића:

„Шћепан узе првојагњенице
Митру даје старе очупане
Шћепан узе гроше и дукате
И на голо крупне талијере.
Митру даје паре и динаре“.
„Кад стадоше дијелит оружје
Шћепан узе ново и свијетло
Митру даје старо испрекано
Од свашта му даје дио криви.“

Бива да изборни суд одреди и начин деобе. Пресудом од 4. Марта 1879. у деоби Паје и Маринка браће Бабића из Липове, би утврђено: „Пајо да дели виноград — Маринко да узима; Маринко да дели кобиле — Пајо да узима; Маринко да дели вотњак код винограда — Пајо да узима.“ У старом Дубровнику, овај ред деобе беше одређен закоником овако: Где су само два брата, млађи дели куће покућарство бродове и лађе, а старији винограде животињу новац и послугу. Где је више браће млађи ма био и свештеник дели куће и баштине близу града и млинове, а бира најпре најстарији брат па редом до најмлађега, у року од 8 дана, који се даде сваком од њих на промишљење. Остале земље дели најстарији брат а најмлађи

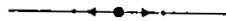
бира, и за њим остали до најстаријега. Покретне ствари дели средњи брат или браћа, а бирају најстарији брат и за њим остали по реду. Деобник узима последњи део. Сестре без браће деле истим начином и редом.¹

Стоку деле *по браћи*. Добије ли један бољих волова, друге се даду боље овце те се изравњају. Понекад добију дела и сама деца но то је више поклон за услугу н. пр. чобанину даду овцу, свињару прасе и т. д.

Жито деле негде *по рудницима* и одвоје нешто и на исхрану деце која ништа не привређују; а већином бива *по чељад* тако, да и најмање добије равног дела. То се правда изговором: да дете истина ништа не заради али много растури, па зато и њему треба хране као и матором. По једном споменику народног обичајног права у Приморју из XVI. века, кад се о деоби задруге има да подели и жито које је родило последње године на задружној земљи, део деци која су у колевци то је: што мати може у скуту своје сукње да понесе.²

Вештачка деоба — коцком (жребом) ретка је у Руднику о деоби вуцијаху чворове, што се тамо зове „излачити шкурту“, а тога обичаја има но врло ретко и у смедеревском округу.

Одељени део задругара зове се *деоница* (у ужичком округу и по целој Шумадији) и *оделбина* (у крушевачком округу). За фактично заузеће дела, управ за обележје искључне својине задругара, има народ глагол „особити“ као синоним са речју *одвојити*. „Он је одмах ископао ендек, и тако своје *особио*“ рече 1880 године у Крушевцу, на судском протоколу, Ранђија удова Николе Миленковића из Гари, жалећи се на пасторка, што по извршеној деоби захвата пупилну земљу.

¹ Stat. IV. 79. Богвић — Rad jugosl. akad. V. 146.

² Rad jugosl. akad. I. 229.

ЗАКОН

О

ДРЖАВНОЈ АРХИВИ

У БЕОГРАДУ

ШТАМПАНО У ДРЖАВНОЈ ШТАМПARIЈИ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

1898.

ЦЕНА 0 80 ДИН.

МИ
А Л Е К С А Н Д А Р I
по милости Божјој и вољи народној
Краљ Србије

ПРОГЛАШУЈЕМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА
ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПО-
ТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО

ЗАКОН
О
Д Р Ж А В Н О Ј А Р Х И В И

Члан 1.

У Београду се заснива: *Државна Архива Краљевине Србије.*

Члан 2.

Државна је Архива засебно државно надлештво, које стоји под врховном управом и надзором министра просвете и црквених послова.

Члан 3.

Државној Архиви је задатак: да прикупља, сређује и чува све документе од општега значаја и историјске вредности.

Члан 4.

Према природи докумената, који ће улазити у Државну Архиву, ова ће имати своја четири одељка:

а.) *Одељак политички* — примаће и чувати све документе, који се односе на државно-политичке односе Србије, старијег и новијег времена (државни уговори, владалачка кореспонденција, владалачки тестаменти и т. д.). У овај ће одељак улазити у главном акти из министарства иностраних дела ;

б.) *Одељак историјски* — примаће и чувати све документе, који се односе на политичку, војничку и верску историју Србије, ранијег и новијег времена;

в.) *Одељак административни* — примаће и чувати све документе, који се специјално односе на све гране државне администрације. Ту ће се стицати документарни акти свих министарстава, који се односе на државне уредбе Србије ранијег и новијег времена ;

г.) *Законодавно-судски одељак* — примаће и чувати све документе законодавних тела Краљевине Србије и државних судова ранијег и новијег времена. У овај ће одељак у главном улазити документи Државног Савета, Народних Скупштина и министарства правде.

Члан 5.

По заснивању *Државне Архиве*, у њу ће се најпре унети и по одсецима распоредити сви документи горе поменутог значаја :

а.) из архиве некадашње „Књажевске канцеларије“ и „Поштитељства иностраних дела“ ;

б) из архиве бившег Великога Народнога Суда ,

в) из архиве ранијих државних надлештава (исправништва, магистрата и т. д.).

Члан 6.

За овим ће се Државној Архиви уступити сви документи опште вредности и јавнога интереса из архива појединих државних надлештава до године 1870.; а од овога времена па у будуће документи горње врсте тек онда, кад не буду више потребни за службу дотичним надлештвима.

Члан 7.

Прибирање докумената намењених овим законом Државној Архиви бива на писмени захтев Државног Архивара а по одобрењу надлежнога министра. Предаја пак докумената чини се двогубим списком, од којих један остаје у Државној Архиви, а други се даје надлештву, које документе предаје.

Члан 8.

Документи из Државне Архиве могу се отуђити само одлуком законодавнога тела, а уступити којој другој државној установи Краљевине Србије (Музеју, Академији Наука и т. д.) само по одлуци министра просвете и црквених послова.

Члан 9.

Документи из Државне Архиве могу се прегледати и објављивати у изводу или целним само по одобрењу Државног Архивара, а документи од знатније вредности, и они што нису за јавност, само по одобрењу министра просвете.

Члан 10.

У Државној Архиви постоји нарочито одељење за прикупљање и чување старих печата од важности и јавног интереса.

Члан 11.

Државном Архивом непосредно управља *Државни Архивар*, кога поставља Краљ на предлог министра просвете и црквених послова.

Државни Архивар има положај, плату и периодске повишице плате као и редовни професори Велике Школе.

Члан 12.

Државни Архивар има уза се *одбор* који му помаже и даје потребне савете ради што бољег и свестранијег вршења својих послова.

Члан 13.

Одбор Државне Архиве има најмање десет чланова, које поставља Краљ на предлог министра просвете и црквених послова на пет година. Међу члановима одбора морају увек бити: један члан Академије Наука и један професор Велике Школе и по један виши чиновник из сваког министарства.

Чланови Одбора врше ову дужност бесплатно.

Члан 14.

У свима питањима унутрашњег уређења и унапређења Државне Архиве одбор је за Државног Архивара саветодавно тело. Одлуке одбора у питањима набавке и куповине докумената из приватних архива обавезне су за Државног Архивара само ако вредност не би прелазила суму од 200 динара. А ако би вредност њихова била већа, онда је потребно и одобрење министра просвете и црквених послова.

Члан 15.

Државном Архивару даје се у помоћ један секретар и два писара.

Члан 16.

Секретар Државне Архиве има положај и плату с периодским повишицама као и професори средњих школа, а писари плату и положај писара министарства просвете и црквених послова. Они врше своје послове према распореду и наредбама Државног Архивара.

Члан 17.

Ко од чиновника и служитеља Државне Архиве намерно упропасти, преиначи, или, без надлежног одобрења по чл. 9 овога закона, изда коме какав докуменат од знатније вредности или од оних што нису за јавност, било то у целини или почесно и у изводу; а тако исто и онај, који би од таквих докумената правио за себе или другога збирку без одобрења, казниће се по § 86. казненог законика.

Члан 18.

Чиновници Државне Архиве не смеју преписивањем, аутографисањем, фотографисањем или ма којим другим начином копирања докумената Државне Архиве правити какве збирке за себе или за друге, ни од оних докумената мање важности који су обухваћени чланом 17. овог закона, ако за то немају одобрење министра просвете и црквених послова.

Ко од чиновника и служитеља Државне Архиве уради противно првом одељку овог члана казниће се затвором од једне до пет година.

Члан 19.

Казне за дела из чл. 17. и 18. овога закона не могу се ни у ком случају спустити испод најмање мере казне, која је законом за њих прописана.

Члан 20.

За откуп докумената из приватних архива, за штампање докумената, који се по одобрењу министра просвете могу повремено објављивати, и за потребне трошкове око издржања Државне Архиве одређиваће се сваке године у буџету потребна сума.

Члан 21.

Службена преписка Државне Архиве са свима властима земаљским и преноси докумената из разних

архива у Државну Архиву ослобађају се прописаних такса и поштарине.

Члан 22.

Ближа правила о извођењу овога закона, о унутрашњем уређењу Државне Архиве прописале се Уредбом Краљевом на предлог министра просвете и црквених послова.

Препоручујемо свима Нашим министрима да овај Закон обнародују и о извршењу се његовом старају; властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покорвају.

2 децембра 1898 год.
у Нишу.

(М. П.)

Видео и ставио државни печат
чувар државног печата
министар правде

К. Н. Христић С. Р.

АЛЕКСАНДАР С. Р.

Председник

*Министарског Савета,
министар иностраних дела,*
Д-р Владан Ђорђевић С. Р.

Министар финансија,

Вук. Ј. Петровић С. Р.

Министар

народне привреде,

С. М. Лозанић С. Р.

Министар

просвете и црквених послова,

Андра Ђорђевић С. Р.

Министар

унутрашњих дела,

Јевр. А. Андоновић С. Р.

Министар правде,

К. Н. Христић С. Р.

Министар грађевина

ђенерал,

Јов. Атанацковић С. Р.

Министар војни

почасни ађутант Њ. В. Краља

ђенералштабни пуковник,

Драг. Вучковић С. Р.

ЗБОРНИК ЗАКОНА И УРЕДАБА

ИЗДАНИХ

У КЊАЖЕСТВУ СРБИЈИ

од 1. Новембра 1878 до 6. Маја 1879 године.

34. (XXXIV.)

У БЕОГРАДУ

ШТАМПА И ИЗДАЊЕ ДРЖАВНЕ ШТАМПАРИЈЕ

1879

ПОЗОРИШНА УРЕДБА

прописана министром просвете и црквених послова, према закону о народном позоришту у Београду од 8. Октобра 1870. (Збор. XXIII.)

На основи десетогодишњег искуства и према показаној потреби, а сагласно са чланом 3, 4, 5, 6, 8, 9 и 10 закона о народном позоришту, овом се уредбом прописују ближа опредељења о уређењу и управи народнога позоришта.

I.

Уређење администрације и врх управе.

Члан 1.

Позоришна управа дели се на две велике групе: административно-новчарску и књижевно-уметничку. Првом управља администратор — управитељ, а другом драматург.

Члан 2.

На челу целокупне управе стоји управитељ позоришни, који је одговоран министру просвете и црквених послова. Он води преписку с министром и свима земаљским властима.

О управитељу.

Члан 3.

Управитељ представља народно позориште и рукује целом имовином његовом. Сви чиновници и службеници позоришни стоје под управитељем, као својом непосредном влашћу, од кога примају упутства и налоге, и коме су одговорни за своја дела.

Члан 4.

Кад је управитељ спречен да врши своју дужност, заменик му је драматург, осим кад министар просвете, на

предлог драматургов, постави којег од одборника за привременог вршиоца дужности управитељеве.

Члан 5.

Управитељ властан је у свако доба ући у све просторије позоришне, да врши своје надзорно право.

Члан 6.

Само управитељ и драматург могу писати окружнице: први целоме позоришном особљу, а други ономе у своје подручју.

Члан 7.

Позоришна канцеларија има два писара, једнога за администраторско-новчарску струку, другог за књижевно-уметничку.

Обојицу поставља и одпушта управитељ по саслушању одбора.

Члан 8.

Управитељ не ће допустити да се представе држе на другом, осим на српском језику.

Члан 9.

И ако управитељ рукује целом имовином позоришта, опет, ако би ко тражио позоришну зграду за другу употребу, а не за представу или концерат, управитељ ће, саслушавши одбор, поднети таку молбеницу са мишљењем управе министру просвете на решење.

Члан 10.

Управитељ, у споразумљењу с одбором, саставља позоришни буџет за идућу рачунску годину и подноси га министру на одобрење. У границама тога буџета наређује мање

текуће набавке сам, а веће свагда по договору с одбором (чл. 43. тач. 5.)

Члан 11.

Претплатне и улазне цене одређује управитељ, по саслушању одбора.

Бесплатне улазнице, по саслушању одбора, издаје само драматским писцима, уредницима новина, и лицама, која имају признате заслуге за позориште.

Члан 12.

Управитељ присуствује на свима представама и пази да се за време представе не би догодио у кући неред или изродила каква опасност за публику.

Члан 13.

Он пази да се позоришном особљу уредно издаје плата у одређеним роковима, и да се дугови и рачуни редом исплаћују.

Ако би неопходно потребно било издати коме вађевину на рачун плате, издаће се, по одобрењу управитељевог, сразмерно плати свакога.

Члан 14.

Управитељ ће pazити, да чланови управе, глумци и остало особље тачно врше своје дужности по прописима, који их вежу.

Члан 15.

Управитељ одржава послушност и поредак међу глумцима и осталим позоришним персоналом.

Кривице, административне врсте, мање казни сам, а веће по саслушању одбора, све пак према дисциплинским правилима.

Члан 16.

На крају свакога месеца, или кад год нађе за потребно, прегледа касу позоришну сам, али може захтевати да тај посао изванредно изврши који чиновник министарства или главне контроле.

Члан 17.

На крају године подноси министру извештај о представама, о глумачком особљу, о стању зграде и позорнице, о реперторији, гардероби, намештају и т. д.

Члан 18.

Управитељ, по договору с одбором, предлаже сталне чланове министру ради утврђења декретом.

Редовне чланове прима и отпушта управитељ по договору с одбором.

Привремене чланове прима и отпушта драматург, по договору с одбором.

Али, плату сталним и редовним члановима, по договору с одбором, управитељ подноси министру на одобрење (чл. 9 зак.). То бива: или приликом подношења буџета, или у течају године при утврђивању сталне погодбе с новим или повишице са старим чланом.

Нови члан уживаће своју плату по погодби привремено, докле министар не одобри величиниу плате његове.

Члан 19.

Техничко и административно особље, све без разлике, прима и отпушта управитељ, по договору с одбором, пазећи да се стари, на раду опробани и извежбани службеници, без великих, разлога не одпуштају.

Члан 20.

Управитељ се има договарати с одбором, где год је то у овој уредби наређено.

Члан 21.

Овом се уредбом увидају: „Дужности и круг радње позоришнога управитеља“, од 6. фебруара 1871. Бр. 501. и допуне и измене к томе од 30. децембра 1874. год. Бр. 7651.

II.

Уређење књижевне струке.

1.

О драматургу.

Члан 22.

Драматург је заступник књижевне стране народнога позоришта. Од његове стручности и брижљивости очекује се развитак и унапређење овога позоришта ка цели, која је заводу овом стављена као просветном чиниоцу, као позоришту у опште, а српском позоришту на по се.

Члан 23.

Драматург ће пратити сувремену позоришну књижевност, одржаваће свезу не само са осталим позориштима словенскога југа, већ по могућству и са главнијим позориштима осталих Словена и других народа, како би се ово позориште могло одржати на висини сувременог напретка драме и позорнице.

Члан 24.

Драматург ће настајавати да се међу члановима позоришта буди, развија и одржава тежња за усавршавањем и образовањем.

Члан 25.

За сада, док не би средства допустила, да се постави засебни главни редитељ, главно се редитељство поверава дра-

матургу, и као таквом потчињени су му редитељи (подредитељи) овога позоришта, капелник и управитељ певачкога хора.

Члан 26.

Драматургова је нарочита дужност старати се за што бољи и разноврснији репертоар. Он прима оригинална позоришна дела и преводе, које по потреби и наручује у познатих, добрих књижевника. Примљене комаде прегледа, исправља и дотерује за позорницу, при томе послу, или бар при оцењивању појединих комада, биће му, по могућству, на руци чланови позоришнога одбора. (Чл. 42.)

Члан 27.

Он је одговоран, да у примљеним комадима не буде ничега што се не би слагало са моралом и религијом, ничега што би вређало лојално патриотско осећање, што би произвело опште негодовање, што би малоуважавало законе који постоје, што би вређало поједине личности. Тако исто има пазити на чистоту и правилност језика, на уљудност у изразима.

Члан 28.

Драматург ће настајавати, да сваког месеца најмање два нова комада на позорницу дођу, а ако околности допусте и представљачке снаге учине могућим — и више. Он је дужан имати у припреми увек нових комада за идућа два месеца.

Члан 29.

При крају свакога месеца драматург предлаже позоришном одбору репертоар за идући месец. Том приликом извештава одбор о садржини нових комада, који су појединим члановима можда непознати. Репертоар који одбор усвоји, или са разлогом преиначи, драматург ће настајати да се тачно изврши.

Члан 30.

Драматургова је дужност побринути се, да се нови примљени комади препишу за шалтача и у улоге за глумце. Улоге ће поделити сам, при чему ће се по потреби посаветовати са редитељима и капелником. Ако би који члан мислио, да има разлога намењену му улогу не примити, то ваља за двадесет и четири часа драматургу да јави.

Члан 31.

Он заказује, у договору са редитељима, читаће пробе, које сам руководи. Он, по потреби, полази и друге пробе, како представа тако и певања.

Члан 32.

Кад се спрема представа новог комада, драматург ће се разговарати са редитељем о духу, значају и тежњи комада, о костиму и декорацијама које се имају употребити.

Члан 33.

Драматург је природни заменик управитеља, ако би овај одсуствовао или се разболео или другим узроцима спречен био. Замењивање ово ваља управитељ писмом да јави драматургу. Ако управитељ 48 часова не би долазио на дужност, а не би писмом ништа јавио, онда га драматург замењује по закону. Но ако драматург увиди, да би заступањем управитеља и примањем његових дужности, ма и за краће време, морао застати у своме драматуршком послу, он има право заступство то не примити. Тада ће се обратити министру просвете с молбом, да он нареди који ће члан одбора управитеља замењивати.

Члан 34.

Драматург је билбиотекар, а за књижевно — уметничке послове има писара, који је у исто време чувар улога, писаних дела, музикалија и позоришних објава.

Члан 35.

Све што од стране позоришта излази на јавност, он стилизује и поправља.

Члан 36.

Он на крају године подноси одбору извештај о глумцима и њиховом напредовању.

Члан 37.

Мање кривице глумаца на позорници доставља управитељу и с њиме их пресуђује по дисциплинским правилима; веће пак кривице извиђа и готово извиђење предаје управитељу, који их износи одбору на суђење.

Члан 38.

За време позоришног одмора драматург има право на одсуство. Ако би он то време намеравао употребити на то, да походи и у ближу свезу дође са којим знатнијим позориштем (чл. 23.), може му се на ту цел издати и новчана потпора, ако би и у колико би то допустило стање касе.

Члан 39.

Овом се уредбом укидају „Дужности драматургове“ од 6. фебруара 1871. год. Бр. 501.

О књижевно-уметничком одбору.

Члан 40.

Одбор састављају управитељ, као председник, драматург и чланови — одборници.

Чланове одбора предлаже управитељ министру просвете и црквених послова на одобрење. Годишњу награду из по-

зоришне касе одређује им министар по саслушању управитеља. (Чл. 8 закона).

Кад је управитељ спречен да закаже или да дође на састанак одборски, њега замењује драматург као потпредседник.

На састанцима се решава простом већином гласова.

Кад су гласови подједнако подељени онда претеже она страна на којој је председник.

Перовођа је један од одборника.

Члан 41.

Позоришни одбор има тројаку дужност: 1) што се тиче репертоара; 2) има у неколико да утиче и на администрацију, вештачку и економно-новчарску струку (чл. 8. закона); 3) дисциплинарско суђење.

Члан 42.

Одбор чита и оцењује дела на страним језицима, која би ваљало превести; прегледа и оцењује поднесене оригинале и преводе; кад треба поправља и језик у њима; суделује с драматургом при састављању годишњег и месечног репертоара; у опште води бригу о репертоару и његовим потребама, све у договору с драматургом, од кога и прима дела на читање и оцену.

Члан 43.

Иначе на претрес и решавање одборско долазе ова питања :

1 промена подредитеља и капелника :

2 бирање и отпуштање чланова представљачке дружине, одређивање плате и осталих користи њихових, набављање и подизање нових снага глумачких :

3 надзор, да представе одговарају захтевима уметности и да деоба улога одговара способности појединих глумаца ;

4 састављање предлога за позоришни буџет и надзор, да се овај, по одобрењу министарском, тачно врши;

5 решавање о већим позоришним набавкама и о свему што се тиче капитала позоришног;

6 све оно, што се овом уредбом из административне и економно-новчарске струке упућује позоришноме одбору; и у опште сва важнија питања.

Члан 44.

Управитељ може и да одустане од одлуке одборске, али онда треба да за то јави министру са својим разлозима, на коначно решење.

Члан 45.

Одбор је дисциплинарни суд за веће кривице глумаца, техничког и административног особља, према позоришним правилима, без апелате. Право управитељево у члану 43., не протеже се на овај члан. Само пресуде о отпуштању сталних чланова подносе се министру на коначно решење.

3.

О главном редитељу.

Члан 46.

Редитељ (чл. 6 закона) ваља да је књижевник. Њега поставља министар на предлог управитељев, по договору с одбором. Ако министар не постави нарочито лице, онда је то свагда драматург.

Члан 47.

Редитељ држи читаће пробе; тумачи карактере, ситуације, историјске и естетичке односе; пази на језик, а особито на правилан изговор и акцентуацију; иде на напомените и главну пробу, где такође пази на језик; на-

стајава, да подредитељи зајста напомињу, а по потреби и поучавају; пази да се без драматургова допуштења ништа не мења или екстемпорише у комаду за представљање.

Члан 48.

Њему су потчињени: подредитељи и капелник, који су сви саветници и извршиоци драматургови при састављању основе за месечни репертоар, и при деоби улога, како за представљање тако и за певање.

III.

Уређење вештачке струке.

О подредитељима.

Члан 49.

Подредитеља имају два, а по потреби и више. Њих бира управитељ, по саслушању одбора. Они су независни један од другог, а стоје непосредно под драматургом, који је главни редитељ.

Члан 50.

Подредитељи имају при пробама и представама повереног им комада непосредан надзор на позорници и одговорни су за сваку неуредност. Њих су за време представе дужни безусловно слушати чланови представљачког и техничког особља. Али и они су обвезани да се уљудно и пристојно понашају према свима, с којима званично посла имају.

Члан 51.

Сваки преступ позоришних правила дужан је подредитељ прибележити и одмах други дан јавити драматургу на даљи поступак.

Члан 52.

Они примају од драматурга за позорницу удешена и преписана дела и улоге; поделу улога уводе у за то одређену књигу и улоге разашилу оним члановима, којима су намењене; они воде бригу, да шаптаж дело, а глумац улоге неповређене врати; да се поцепана, упрљана или изгубљена улога, о трошку онога, код кога је била, препише, као и при одласку којег члана, да се све улоге, које су код њега биле, тачно што пре по списку врате.

Члан 53.

Рукописе и улоге чува позоришни писар за књижевно-уметничку струку, који стоји под драматургом. (Чл. 34).

Члан 54.

Редитељева је дужност, да свако ново дело, чим га од драматурга прими, прочита, с обзиром на то, да ли има на позорници и у гардероби свега, што треба за представу тога дела, и о томе ће на време известити драматурга. Он издаје упутство за машинисту ради декорација, за гардеробара ради одела, за реквизитара ради реквизита, и упутство за осветљача. Он се споразумева с капелником и учитељем певања о свему, што се тиче певања и свирке. Спорове решава драматург. Он одређује број помоћног особља (статистерије), за сваки комад, ако су статисте бесплатне; иначе, ако им плаћати треба, тражиће за то од управитеља одобрење.

Члан 55.

Подредитељи заказују пробе (осим читаће) за поверене им представе. Они између себе треба да буду у договору, да не би сваки за свој комад у исто време пробу заказао. Ако се не би могли сложити, решиће драматург. Читаће

пробе заказује главни редитељ у договору са дотичним редитељем.

Члан 56.

Осим управитеља, драматурга и одборника позоришних не може нико доћи на пробе и за време представе на позорницу без нарочите дозволе драматургове.

Редитељ управља представом и за њу је одговоран. Хитни налози иду преко њега, и нико од надзорне власти не може му за време представе чинити какве сметње.

Члан 57.

На десет дана пре свршетка октобра, подносиће подредитељи управитељу списак, колико је пута који члан и у којим улогама представљао. А у очи онога дана, кад чланови плату примају, известиће драматурга, ако је који члан доцкан на пробе и представе долазио, или можда изостао, и колико је пута то било.

О капелнику.

Члан 58.

Капелник управља свирањем и певањем. Нико не може добити улогу певања без његова одобрења. Подредитељи ваља да му јављају карактер комада, и кад треба дуже, а кад краће између чиновна да се свира. За композиције плаћа му се по погодби. Позориште добива за то право представљања тих композиција и ноте које су преписане о позоришном трошку, а композитору остаје право својине и умножавање.

Члан 59.

Овом уредбом укидају се „Редитељске дужности“ од 1 септембра 1871. Бр. 4140.

IV.

Уређење економно-новчарске струке.

Према члану 4, 6 и 10 закона о народном позоришту, прописују се ова правила:

О благајнику.**Члан 60.**

Благајник је књиговођа, главни чувар позоришних ствари и врховни новчар.

Иначе су у првом реду одговорни посебни чувари: инципир-газни надзорник, вратар и газни мајстор за позоришну зграду и газну фабрику; хаљинар за гардеробу; сликар-машиниста за декорације, машине и остали прибор на позорници, врх ње, испод ње, и у доградама; реквизиатар за реквизите; димничар за ватрогасне справе; капелник за музичне справе позоришне; сценариста за сценарије; чувар улога за улоге, преписана дела, музикалије и књигу од поделе улога.

Члан 61.

Благајник ће књиге водити и полагати рачуне по прописима за државно рачуноводство, у колико особина позоришне установе не би друкчије захтевала.

Члан 62.

За сваку исплату иште се потпис управитеља или његова заменика „да се исплати“. Само „ситне трошкове око представа“ исплаћиваће на потпис дотичнога редитеља, подносећи их накнадно управитељу на одобрење.

Члан 63.

Благајник, ако би имао што да примети на какву наредбу управитељеву, казаће дотичној страни уљудно да се

притрпи, док он ствар не расправи код управитеља, па ће своју примедбу учинити писмено. Нареди ли управитељ и по други пут исто, он ће бити дужан да изврши без поговора.

Члан 64.

После сваке представе дужан је благајник подносити управитељу извештај колико је доходака било, по прописаној форми.

Члан 65.

Благајник диже државну помоћ и плате из министарства финансије, наплаћује у напред новце од претплатника на ложе и седишта, куши кирију, закуп и остале доходе, све на признаницу с потписом управитељевим и својим.

Члан 66.

При исплаћивању, у први ред долазе плате позоришном особљу, 1. и 16. сваког месеца, па онда други рачуни.

Рачуни се исплаћују после издане плате, према стању касе, по реду пријаве прибележене код благајника. Преко реда могу се исплатити само с одобрењем управитељевим.

Члан 67.

У интересу позоришне службе, плата се представљачком особљу не ће издавати на заједничку квиту, него свакоме на посебну признаницу.

У таким случајима благајник треба да је уљудан и предусретљив. Ако што не може учинити, ваља да каже дотичном члану, да се притрпи, док се не расправи ствар код управитеља.

Члан 68.

Тако исто треба да се влада и према грађанима, који долазе на касу ради исплате својих рачуна, или иначе каквим послом позоришним.

Члан 69.

Благајник подноси управитељу кратак извештај о приходима и трошковима за сваки месец, а новембра месеца преглед целокупног примања и давања прошле рачунске године.

У месечним извештајима показује се: примање од претплате, од представа на каси, од кирије и неподвижено.

Члан 70.

По што је цела зграда и све имање позоришно под његовим надзором, то му је у дужности, да јавља управитељу за све, што потребује оправку; друго, да о свима стварима у гардероби, на позорници, у оркестру, у канцеларији драматурговој и својој, и у опште у целом позоришту и његовим доградама, уредан инвентар води.

Члан 71.

По томе набавке, то јест ствари које нису за потрошак, уводи не само у рачунске, већ и у нарочите књиге за то.

Члан 72.

Све, што год би се од тих ствари изгубило или покварило, благајник ће наплатити од онога, који је томе крив. Штета његовом нехатошћу причињена, наплатиће се од њега самог.

Само штета елементима причињена, не пада њему на терет.

Члан 73.

У свако доба наређено прегледање ствари мора се са инвентаром подударати, а за сваку штету дужан је одмах чинити истрагу.

Члан 74.

Месеца Јуна увераваће се благајник нарочито, да ли је све у реду, што се тиче ствари поверених на чување:

хаљинару, машинисти, реквизитару, чувару улога, капелнику, вратару, димничару, осветљачу; а по потреби и иначе, особито при промени тих лица.

За библиотеку одговоран је драматург непосредно одбору.

Члан 75.

Дрва, гудрон за газ, материје за позоришно одело, и у опште набавке чиниће тако, да при предаји мора бити дотични службеник, који ће сваки пут издати признаницу, да је нечега толико и толико примио, и који је после одговорни чувар тих ствари.

Члан 76.

Сваку неуредност, коју опази благајник у своме подручју, исправља сам, ако може. У противном случају јавља за то управитељу, усмено, ако је мања ствар, иначе писмено.

Члан 77.

Да се не би благајник на штету позоришта, због могућег унапређења, често мењао, он може, ако каса допушта и ако заслужује, ка својој плати од државе добити додатак из позоришне касе. О томе управитељ ваља најпре да саслуша мишљење и оцену одбора (члан 8. закона) па онда речену повишицу да поднесе министру на одобрење.

Члан 78.

Благајник прима од управитеља билете у табацима под рачун, недељно или месечно, а даје их новчару колико треба за једну представу. После представе прима од њега новце и непродане билете, које се пред управитељем уништавају. Број проданих билета ваља да се подудари са одресцима, нађеним у кутијама билетарским.

О новчару.

Члан 79.

Новчар продаје билете на каси, па у јутру после представе полаже благајнику рачун, предаје новце и враћа непродане билете.

Ради безбедности позоришне касе, новчар даје кауцију у вредности 100 дуката, која може бити и у државним обвезницама, и у поузданој прибелешци на непокретно добро.

Члан 80.

Њега прима, отпушта и одређује му плату управитељ, саслушавши најпре о томе мишљење и оцену одбора.

Члан 81.

Ради бољег надзора, благајник и новчар не могу бити састављени у једној особи.

О техничком и управном особљу.

Члан 82.

Билетаре и разводнике, који су контрола новчару; даље, инцинира газног надзорника, вратара, газно особље, хаљинара и помоћника, машинисту и његово особље, власуљара, димничара, ложача, реквизиitare, облачиље, чувара улога, гардеробарке за публику и разносача објава — поставља, отпушта и одређује им плату управитељ, саслушавши најпре о томе мишљење и оцену одбора.

Члан 83.

Надзор над свим тим особљем води управитељ сам, или његов заменик.

Члан 84

Овом се уредбом укидају дужности благајникове од 6 фебруара 1871.

V.

Правила

за пензиони фонд народног позоришта у Београду.

Члан 85.

Према члану 9. а зачељу 2. и 3. закона о народном позоришту оснива се пензиони фонд народнога позоришта у Београду, којим рукује управитељ позоришни у договору с позоришним одбором.

Члан 86.

Фонд тај подизаће се овако:

- а) До сада састављеним новцем на то.
- б) Годишњим прилогом из буџета народнога позоришта у тај пензиони фонд.
- в) Знатнијим прилозима и мањим подарцима других саоснивача и приложника.
- г) Завештајним прилозима после смрти.
- д) Процентима од плате сталних и редовних чланова позоришних:
- ђ) Глобама од свега позоришног особља.
- е) Ванредним представама, по потреби.

Члан 87.

Стални и редовни чланови улажу по 3 на сто од своје систематичне плате у пензиони фонд.

Улози се не враћају.

Члан 88.

(Пензија за живота.)

Са навршеном петом годином службе добива стални члан право на пензију, и то 25 на сто од своје систематичне плате, а после са сваком годином по 3 процента више

тако, да са навршеном 30-ом годином службе има право на онолику пензију, колика му је пуна плата.

Али ма какве плате биле, пензија ни у ком случају не може бити већа од 3000 динара.

Члан 89.

Пензија се може добити и између навршене 5-те и 30-те године службе, али само кад стални глумац постане неспособан за представљање.

Члан 90.

Са навршеном 30-ом годином службе долази стални глумац по овом правилу у пензију, ако хоће.

Иначе га ставља у пензију позоришни управитељ, у договору с позоришним одбором, а по одобрењу министра просвете.

У таквом случају, према стању онога који треба да дође у пензију, може се пензија заменити, сва или од чести, и другом којом приличном службом у позоришту, место представљачке.

Члан 91.

Пензиони фонд народнога позоришта у Београду не сме се крњити ни у ком случају, нити на други какав смер употребити.

Члан 92.

Ако доходак од тога фонда не би био довољан за пензије оним члановима, који треба да је добију, онда ће се давати ванредне представе, да се накрми потребна сума за то у годишњем буџету.

Члан 93.

(Пензија за удовицу и сирочад.)

Кад овај фонд порасте, те доходак његов допусти, могу добивати пензију, после смрти сталнога глумца, и његова

удовица и сирочад (ако иначе немају издржање), — удовица до смрти или преудаје, а деца до свога пунолетства, сви пак онолико, колико чини трећина од последње плате мужевље или очине.

Члан 94.

Ако је удовица сталан или редован члан народнога позоришта, онда она не ће добивати поред плате и пензију, докле је у активној служби; а деца ће уживати сарамерно једнаке делове пензије, без материног дела.

Члан 95.

Који се стални или редовни глумац ожени после 40-те године, ваља том приликом да уложи у пензиони фонд дво-струки проценат за 5 година.

Члан 96.

Сва правила ове уредбе важиће од дана, кад их министар потпише.

У Београду
7. марта 1879.
Број 1048.

*Министар просвете
и црквених дела,
А. Васиљевић с. р.*

МИНИСТАРСТВО ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА НАРОДА

УРЕДБА

О

ИЗВРШЕЊУ ОДРЕДАБА ЗАКОНА
О ОБАВЕЗНОМ ТЕЛЕСНОМ ВАСПИТАЊУ

БЕОГРАД
ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ
1935

(Закон о обавезном телесном васпитању обнародован је у „Сл. новинама” бр. 26—VI, од 2 фебруара 1934 године, а Уредба о извршењу одредаба Закона о обавезном телесном васпитању обнародована је у „Сл. новинама” бр. 77—XX, од 1 априла 1935 год.)

МИ
АЛЕКСАНДАР I
по милости Божјој и вољи Народној
КРАЉ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Објављујемо свима и свакоме, да су:
НАРОДНА СКУПШТИНА КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ,
сазвана Указом од 19 октобра 1933 године у ре-
дован сазив за 20 октобар 1933 године, на своме
VII редовном састанку, одржаном 17 новембра
1933 године у Београду, и

СЕНАТ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ,
сазван Указом од 19 октобра 1933 године у ре-
дован сазив за 20 октобар 1933 године, на своме
V редовном састанку, одржаном 29 новембра 1933
године у Београду, решили и да смо ми потврдили
и проглашујемо:

З А К О Н

О

ОБАВЕЗНОМ ТЕЛЕСНОМ ВАСПИТАЊУ

који гласи:

§ 1.

У циљу телесног, моралног и националног по-
дизања омладине, уводи се обавезна настава те-
лесног васпитања за сву мушку и женску омла-

дину Краљевине Југославије у свима школама, а за сву мушку омладину ван школа од довршене основне (продужне) школе до навршене 20 године.

§ 2.

Обавезна настава телесног васпитања омладине изводиће се за школску омладину свих школа: државних, самоуправних, конфесионалних и приватних, изузев универзитета и њима равних високих школа, по наставном плану и програму (прописаном од Министра физичког васпитања народа, а у сагласности са појединим Министрима, у чију надлежност ове школе спадају).

§ 3.

Од обавезне наставе телесног васпитања ван школа ослобођавају се обвезници привремено или стално.

Привремено се ослобођавају: обвезници, који болују од какве заразне болести, или болести, код којих је телесно васпитање немогуће или за оздрављење штетно, за све време докле оно траје, стално се ослобођавају обвезници, који болују од трајних заразних болести, као и лица са трајним умним недостацима или телесним манама, услед којих би било телесно васпитање немогуће.

§ 4.

Обвезници, који по овом закону подлеже обавезној настави телесног васпитања, као и њихови родитељи, старатељи или послодавци, ослобођавају се свих такса за све поднеске и уверења која се односе на обавезно телесно васпитање.

§ 5.

Сваки обвезник похађаће обавезну наставу телесног васпитања у месту свога сталног пребива-

лишта или у чије подручје за обавезно васпитање васпитање спада његово место сталног пребивања.

Ако обвезник обавезне наставе телесног васпитања промени место становања, дужан је у року од 30 дана продужити обавезну наставу телесног васпитања у месту, у које се доселио.

§ 6.

Обвезници, који подлеже обавезној настави телесног васпитања а добровољно ступе раније у стални кадар, ослобођавају се обавезне наставе телесног васпитања.

§ 7.

Обавезна настава телесног васпитања за омладину ван школа изводиће се:

- 1) у празничним течајевима;
- 2) у соколским друштвима и четама, у удружењима и установама, којима је циљ телесно васпитање, под условима овог закона.

§ 8.

За свако подручје народне основне школе основаће се према броју обвезника и приликама насеља један или више празничних течајева, у којима ће се вршити појединачна и скупна обука телесног васпитања.

Министар физичког васпитања народа прописује начин оснивања, организовања и рада у празничним течајевима.

§ 9.

Удружењима и установама наведеним у § 7 тач. 2 може Министар физичког васпитања народа издати дозволу за извођење обавезне наставе телесног васпитања по овом Закону, уколико иста одговоре условима, које ће Министар физичког васпитања народа прописати.

Министар физичког васпитања народа може ову дозволу укинути, кад то захтевају интереси обавезне наставе телесног васпитања.

Обвезници обавезног телесног васпитања, ако су чланови удружења наведених у § 7 тач. 2 ослобођавају се похађања празничних течајева дотле, док обавезу телесног васпитања врше у поменутиим удружењима и установама.

§ 10.

Настава у празничним течајевима бесплатна је.

Обвезници ових течајева не плаћају ни уписнину ни школарину нити какве друге дажбине за наставу.

§ 11.

Обавезна настава телесног васпитања у празничним течајевима, удружењима и установама поменутиим у § 7 тач. 2 изводиће се по наставном плану и програму прописаном од Министра физичког васпитања народа.

§ 12.

Обвезници обавезног телесног васпитања подвршиће се најмање једанпут годишње лекарском прегледу. Лекарски преглед обвезника у празничним течајевима, соколским друштвима и четама вршиће бесплатно школске поликлинике, срески санитарски референти, (бановински лекари и лекари здравствених општина) и општински лекари.

Лекарски преглед чланова удружења и установа вршиће лекари дотичних установа.

§ 13.

Одржавање наставе у празничним течајевима вршиће се на отвореном простору и у просторијама државних, бановинских, професионалних, са-

моуправних школа и осталих зграда, које могу тој сврси послужити према месним потребама.

§ 14.

Обавезном наставом телесног васпитања ван школа руководиће:

1) У празничним течајевима учитељи, наставници гимнастике и лица са квалификованом спремом одређена од стране Министра физичког васпитања народа;

2) У удружењима и установама наведеним у § 7 тач. 2 лица из средине самих удружења и установа, која за то имају одобрење од Министра физичког васпитања народа.

§ 15.

Лица одређена за наставнике у празничним течајевима дужна су полагати посебан наставнички испит пред комисијом, коју ће Министар физичког васпитања народа одредити.

У том циљу Министарство физичког васпитања народа отвараће према потреби течајеве за наставнике телесног васпитања.

§ 16.

Министарство физичког васпитања народа према својим буџетским сретствима одређиваће награду особљу на раду и надзору у празничним течајевима.

§ 17.

Врховни надзор над обавезном наставом телесног васпитања врши Министар физичког васпитања народа преко општих управних власти, којима ће се према потреби дати стручни референти (надзорници обавезног телесног васпитања).

Опште управне власти организују празничне течајеве, издају потребна упутства и старају се за

правилно извођење обавезне наставе телесног васпитања.

§ 18.

Преписка празничних течајева сматра се као службена и ослобођава се свих такса и поштарине.

§ 19.

На тражење Министра физичког васпитања народа ресорни Министри односно Банови могу одређивати поједине државне, бановинске као и остале самоуправне службенике, да врше поред своје редовне дужности и дужности наставника, надзорника и њихових помоћних органа при обавезној настави телесног васпитања.

Ови службеници вршиће одређене им дужности савесно и марљиво, а за неуредност и повреде дужности подлеже казнама предвиђеним у глави XI Закона о чиновницима.

§ 20.

У циљу организовања и рада обавезне наставе телесног васпитања дужност је општинске управе:

1) да сваке године до 1 јуна уз помоћ руковалаца матичних књига изради спискове по годинама рођења целокупне омладине ван школа, која подлеже обавези телесног васпитања у смислу овог Закона и достави их надлежној управној власти;

2) да одреди потребне просторије за одржавање празничних течајева, уколико њима располаже;

3) да у споразуму са надлежним властима обавезног телесног васпитања одреди погодан земљиште (терен) за извођење обавезне наставе телесног васпитања, уколико њима располаже;

4) да сноси све трошкове око издржавања празничних течајева и у погледу канцеларијског материјала;

5) да у споразуму са наставницима и надлежном влашћу врши надзор над уредним и редовним одржавањем празничних течајева, лекарских прегледа као и да се по потреби стара за одржавање реда и дисциплине у течајевима;

6) да својом сталном сарадњом у опште припомогне извођењу обавезног телесног васпитања у духу овога Закона, и

7) да се стара о фонду празничног течаја.

§ 21.

При свакој општинској управи образоваће се фонд празничног течаја, у који улазе поклони, други приходи и све казне изречене због неизвршавања овог Закона.

Овим фондом управља и рукује општинска управа у споразуму са надлежном влашћу.

Новац из ових фондова употребиће се само за потребе око издржавања односног празничног течаја.

§ 22.

1) Обвезници обавезне наставе телесног васпитања, који се налазе у школама, њихови родитељи, старатељи и послодавци подпадају у случају, да се огреше о овај Закон под дисциплинско кажњавање школа, у којима се обвезници налазе.

2) Обвезници обавезне наставе телесног васпитања ван школа, уколико се налазе у друштвима и установама наведеним у § 7 тач. 2 овог Закона, кажњаваће се за неизвршење обавеза из овог Закона по дисциплинским правилима самих тих друштава и удружења.

3) Обвезници обавезне наставе телесног васпитања у празничним течајевима кажњаваће се за

неизвршење и кршење овог Закона од опште управне власти првог степена а на пријаву наставника течаја опоменом, укором, за теже случајеве и глобом од 5—500 динара или затвором до 5 дана.

Истом казном казниће се и њихови родитељи, старатељи и послодавци, уколико проузрокују неиспуњавање или непослушност обавезника.

4) Казном из тачке 3 овог параграфа кажњаваће се и трећа лица, која проузрокују на било који начин неиспуњавање обавеза по овом Закону било обавезника, њихових родитеља, старатеља или послодаваца.

5) Ко јавно или ма на који други начин позива на отпор или непослушност према властима или ком службенику предвиђеном у овом Закону казниће се затвором до годину дана.

Ко власти или службенике у вршењу званичне дужности по овом Закону изложи порузи или презрењу, казниће се затвором до шест месеци и новчаном до 5000 динара.

На пријаву наставника течаја обавезног телесног васпитања надлежни редован суд ће по званичној дужности вршити истрагу (извиђања) и суђење овим кривцима.

§ 23.

Обвезници обавезног телесног васпитања, који у току 1934 године навршују 20 година ослобођавају се обавезне наставе телесног васпитања.

§ 24.

Свака општина дужна је у року од 3 месеца по обнародовању овог Закона да уз помоћ руковалаца матичних књига, изради спискове по годинама рођења свих оних лица ван школа која подлежу обавезној настави телесног васпитања у додечној општини.

§ 25.

Овлашћује се Министар саобраћаја, да у споразуму са Министром за физичко васпитање народа пропише посебан Правилник о повластицама на железницама, бродовима и осталим саобраћајним сретствима у државној експлоатацији за обвезнике, наставнике и надзорнике и њихове помоћне органе приликом скупних вежби као и осталим путовањима по пословима обавезне наставе телесног васпитања.

§ 26.

Овлашћује се Министар војске и морнарице, да пропише посебну уредбу за олакшице у погледу обавезе служења у кадру за лица која су похађала и са успехом завршила своју обавезу телесног васпитања.

§ 27.

За извршење овога Закона у току буџетске 1933/34 године одобрава се за све личне и материјалне расходе кредит у суми од 2 милиона динара. Министар финансија ставиће ову суму на расположење Министру физичког васпитања народа из буџетских резервних кредита буџета за 1933/34 годину и других средстава са којима буде располагао.

§ 28.

Ближе одредбе о извршењу овога Закона прописује Уредбом и правилницима Министар физичког васпитања народа.

§ 29.

Овај Закон ступа у живот кад га Краљ потпише, а обавезну снагу добија кад се обнародује у „Службеним новинама”.

Препоручујемо Нашем Министру правде, да овај Закон обнародује, свима Нашим Министрима да се о извршењу његовом старају, властима заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравашу.

17 јануара 1934 год
у Београду.

АЛЕКСАНДАР с. р.

Министар физичког васпитања народа,
Др. Лавослав Ханжек с. р.

Видео и ставио државни печат,
Чувар државног печата,
Министар правде,
Б. Максимовић с. р.

(М. П.)

Претседник Министарског савета
и Министар пољопривреде,
Др. М. Сршкић с. р.

(Следују потписи осталих министара).

4

ПРЕГЛЕД НОВИХ КЊИГА

1. СЛОВЕНИ У ДАЛЕКОЈ ПРОШЛОСТИ
Валентин Васиљевич Седов
Нови Сад: Академска књига, 2022.
2. СЛИКЕ ИЗ КУЛТУРНЕ ИСТОРИЈЕ СРЕДЊЕ ЕВРОПЕ
Мартин Ц. Путна
Нови Сад: Академска књига, 2022.
3. ЦРВОТОЧИНА: МИКРОРОМАН
Зоран Љубичић
Зрењанин; Нови Сад: Агора, 2022.
4. У ИМЕ ОЦА
Владимир Бала
Зрењанин; Нови Сад: Агора, 2022.
5. СЕВЕР
Бурхан Сонмез
Зрењанин; Нови Сад: Агора, 2022.
6. ШАМАР
Владан Матић
Зрењанин; Нови Сад: Агора, 2022.
7. ТРАНССИБИР: ПУТ КОЈИМ МЕ ПИСЦИ ВОДЕ
Гордана Влаховић
Зрењанин; Нови Сад: Агора, 2022.
8. ШАПТАЧИЦЕ
Алена Сабухова
Зрењанин; Нови Сад: Агора, 2022.
9. СЦЕНАРИО
Етела Фаркашова
Зрењанин; Нови Сад: Агора, 2022.
10. ЕТИКА СУРОВОСТИ: ЕСЕЈИ
Хосе Овехеро
Зрењанин; Нови Сад: Агора, 2022.
11. МАШИНА ЗА ЧИТАЊЕ: КЊИГА КАО ОБЈЕКАТ – ПАМЋЕЊЕ
СНОВА И ПАМЋЕЊЕ ИМАГИНАЦИЈЕ
Приредио Ђорђе Писарев
Зрењанин; Нови Сад: Агора, 2022; Крушевац: Народна библиотека,
2021.

12. ШВАЈЦАРСКИ КАЧАМАК
Зоран Пановић
Београд: Albion Books, 2022.
13. КАКО ПОСТАЈЕМО ОНО ШТО СМО ПОСТАЛИ: ПРИЧЕ
Владимир Петровић
Нови Сад: Академска књига, 2022.
14. БОГ, ДОМОВИНА, ПОРОДИЦА: НОВЕЛЕ
Ласло Дарваши
Нови Сад: Академска књига, 2022.
15. ДЕЦА ЊИХОВА ЗА ЊИМА
Никола Матје
Нови Сад: Академска књига, 2022.
16. САВРШЕН АНТИТАЛЕНАТ ЗА СРЕЋУ
Небојша Миленковић
Нови Сад: Академска књига, 2022.
17. ОЛУЈА: ДВЕ НОВЕЛЕ
Жан-Мари Гистав Ле Клезиво
Нови Сад: Академска књига, 2018.
18. ИСИЈАВАЊЕ
Намик Кабил
Нови Сад: Академска књига, 2022.
19. РАТ СИРОМАШНИХ: ХРОНИКА
Ерик Вијар
Нови Сад: Академска књига, 2022.
20. САБО ЈЕ СТАО
Ото Хорват
Нови Сад: Академска књига, 2022.
21. ШКОЛА ЗА ЛУДАКЕ
Саша Соколов
Нови Сад: Академска књига, 2022.
22. КОЛИБРИ
Сандро Веронези
Нови Сад: Академска књига, 2022.
23. У МУЗЕЈУ ОДБАЧЕНЕ БУДУЋНОСТИ: ЧЕТИРИ ПУТОВАЊА
Карл-Маркус Гаус
Нови Сад: Академска књига, 2022.

ПРЕПОРУЧУЈЕМО

1. Магда Сабо: **ВРАТА** / Београд: Глобосино, 2010.

Преузето са сајта:

<https://www.globosaleksandrija.com/prodavnica/biblioteke/ljiljana-habjanovic-djurovic-vam-preporucuje/vrata/>

Емеренца која је одувек важила за митолошку појаву извела је своју чаролију: само недељу дана након новообјављеног издања прича о њој није могла да се пронађе у продаји. Од највеће интима саткану поруку коју је књига преносила примили су на себе они који су сваку препреку премостили на мом стваралачком путу: ч и т а о ц и. Старица која је уз чишћење стаза збрисала и проблеме људи у невољи, прешла је границе Мађарске. Њен лик је једнако познат у Немачкој, на Северном мору, у Швајцарској. Као и у Њујорку. Због ње ме посећују странци, стоје на мојој тераси одакле се још види њен некадашњи дом...

2. Саша Каралић: **ТРИ ЗНАКА КРУГА** / Београд: Геопоетика издаваштво, 2020.

Преузето са сајта:

<https://www.geopoetika.com/o-knjizi/1691/tri-znaka-kruga>

Књига у знаку броја три. Реч је о три приче, од којих су две смештене у доба Другог светског рата и једна у садашње време: потпуно различите судбине двојице људи у немачком заробљеништву, земљорадника на раду на немачкој фарми окруженог љубављу, и интелектуалца комунисте у злогласном концентрационом логору Дахау. Спаја их родбинска крв, али на само педесетак километара раздаљине – сасвим другачији животи. Три четвртине века касније, њихов унук је на истом месту, у граду Минхену, али он не долази са Истока (Босна), као они, већ са Запада (Холандија). Изворно, сва тројица пореклом стижу из северозападне Босне.

Романом пролазе све војске и вере Балкана, разлива се вишевековна мешавина склада и разарања, циклично кружење злочина и освете, али и слике новог доба: читава избегличка насеља модерних европских хуманитарних (конц) логора, јачање деснице у Европи, засићеност и испразност Запада...

Уметник, јунак трећег дела књиге, пред шаренилом боја и звукова модерног западњачког ћорсокака, тумачи га у стваралаштву као технолошки илузионизам савршених ефеката без суштине.

Констатације и питања од оног до овог времена само мењају форму: „није мртав, само се претворио у новац”, „Бездан призива бездан”; где и куда даље?

Да ли се читав живот јунака заправо сажима у једну једину реченицу, које се сећа данас када угледа зелену телефонску говорницу на минхенској железничкој станици, из које ју је 1992. изговорио сестри у Југославији: „Прешао сам границу.”

На читаоцу је да се пита коју. Ону иза које домаћи странац постаје „наш а светски”?

3. Стефан Одеги: **ТЕОРИЈА ОБЛАКА** / Београд: Геопоетика издаваштво, 2020.

Преузето са сајта:

<https://www.geopoetika.com/o-knjizi/1705/teorija-oblaka>

Теорију облака француска критика описала је као осећајан, хипнотички, дубоко еротски роман о облацима, сачињен од историјских чињеница и фикције, и о њиховој улози у обликовању човекових страсти, бура и прича.

Акира Кумо је ексцентрични модни креатор настањен у Паризу, са важним податком из свога живота: неким чудом преживео је облак-печурку нуклеарне бомбе бачене на Хирошиму. Он је власник на свету највеће збирке књига и списка о облацима и метеорологији и унајмљује библиотекарку Виржини Латур да би је каталогизовала. Док она тај посао обавља, он јој прича приче о онима који су посветили своје животе облацима: о енглеском квекеру који је први класификовао облаке, сликару који је постао опседнут хватањем облака на платну, као и о богатом аматеру-метеорологу с краја 19. века Ричарду Аберкромбију, фотографу који је, можда, направио једини потпуни каталог облака и то само у једном примерку, који нико никада није видео.

Кумо шаље Виржини у Лондон да уђе у траг Протокола Аберкромби, у потрагу пуну изненађења и чуда, при којој љубав, попут облака, обликује и преиначава животе.

4. Сем Шепард: **ШПИЈУН ИЗ ПРВОГ ЛИЦА** / Београд: Геопоетика издаваштво, 2021.

Преузето са сајта:

<https://www.geopoetika.com/o-knjizi/1764/spijun-iz-prvog-lica>

Постхумно објављена мемоарска фикција, како је класификују неки критичари, *Шпијун из првог лица* ређа слике прошлости и садашњости из живота протагонисте које садрже калеидоскопску лепоту. Приповедач није супериоран у односу на читаоца; и њему су неки делови приповести нејасни колико и другима, јер му је визиura врло специфична – она са ивице трајања, која га приморава да детаље свог живота види неким новим очима. Због тога, ту је онај Други, његов посматрач, али и посматрани, неко ко процењује како физичко стање приповедача тако и његову веродостојност у причи. Проблем се јавља кад схватимо да поузданост њихових прича није и њихов форте. Секвенце из породичног живота, успомене са снимања, анегдоте које су заостале у понеком кутку свести, у телу које одбија послушност, грађа су од које је сачињено ово у исто време трагично и комично дело, последњи текст Сема Шепарда.

Фигура усамљеног јахача који с узвисине посматра простор пред собом у намери да сагледа властито место у њему, као и све оно што би могло да представља претњу, јесте вестерн архетип који непогрешиво уоквирује лик и дело Сема Шепарда... Тешко је свести такав живот на неколико пасуса, на википедијско набрајање онога што је снимиио и објавио, на Пулицерову награду и номинацију за Оскара. Једно је сигурно – временски лук, од дана када изгладнели Стив Роџерс у Њујорку донира своју крв да би могао да купи чизбургер, до дана када Сем Шепард диктира последње реченице *Шпијуна из првог лица*, опасује пуноћу, доследност властитом осећају за језик и стварност, урођеност у истинску емоцију, ма како болна она била.

Ивана Ђурић Пауновић, из Поговора

5. Ајфер Тунч: **СВЕТСКИ БОЛ** / Београд: Геопоетика издаваштво, 2021.

Преузето са сајта:

<https://www.geopoetika.com/o-knjizi/1733/svetski-bol>

Пред нама је дело Ајфер Тунч, турске књижевнице без длаке на језику – потресни роман настао у двадесет петој години њене списатељске каријере.

У једном рударском градићу обузетом златном грозницом, који са сваким даном постаје све грамзивији, Муршит је принуђен да буде „глава” породице и менаџер хотела који му је остао у наследство од оца, иако је он имао другачије жеље. Истинско пријатељство проналази у Маденцију, коме је Муршитов хотел уточиште у бегу од демона које је оставио у Истанбулу. Виђење света двојице пријатеља доноси читаоцу сажетак недолличних страница из прошлости Турске. Трагичне историјске догађаје прате ауторкини неустрашиви коментари које она износи са уобичајеним недостатком сентименталности. У роману *Светски бол*, чија је позадина саткана од друштвених трагедија и прича о колективном безумљу, означена је јасна граница која раздваја људе одлучне да се обрачунају са прошлошћу од остатка друштва у којем живе.

Светски бол је песница стиснута од речи.

6. Харуки Мураками: **ПРВО ЛИЦЕ ЈЕДНИНЕ: ПРИЧЕ** / Београд: Геопоетика издаваштво, 2021.

Преузето са сајта:

<https://www.geopoetika.com/o-knjizi/1744/prvo-lice-jednine>

„Свет у којем живимо често се у тренутку окрене наглавачке ако само променимо начин посматрања. Уколико се промени само начин на који пада зрак сунца, сенка може постати светло и светло сенка. Позитивно постаје негативно, а негативно позитивно. Не уместо да оценим да ли је таква појава једна од суштинских одлика онога како је свет устројен или је само оптичка варка.”

Мураками опет пише у првом лицу једнине. У тематски потпуно различитим причама читаоци ће препознати моделе и ликова и ситуација из његових претходних романа и прича (уз носталгична и сетна присећања на младалачке љубави и доживљаје, и неизбежне – бејзбол, Битлсе, цез, Шумана...). За разлику од две есејистичке књиге у којима је писао о себи у исповедном тону, овде су лични догађаји заогрнути фикцијом, с јасном

намером да читалац не може да одреди где је граница фиктивног и реалног. На том трагу, Мураками тематизује, али и релативизује и друге супротности: успех – неуспех, победа – пораз, лепо – ружно, срећа – несрећа. Стога, ова збирка прича није аутопортретисање у форми фикције, већ је, поред осталог, стављање у фокус појмова који очигледно у овој зрелој фази живота и стваралаштва опседају једног од најчитанијих писаца на свету: несталност смисла (у књижевности и животу) и идентитета. Овом темом бави се на моменте и самоиронијски, уз критику оних који претендују да неупитно знају шта је писац хтео да каже и ко је тај писац, јер сви ми живимо „у простору између маске и правог лица”, с тим што је код неког тај простор ужи, а код неког шири. Па чак и оно најважније – љубав, као „гориво које нам је неопходно да бисмо даље живели”, најлепше је кад о неком понешто не знамо, или кад мајмун из Шинагаве украде нечији идентитет, тако да та особа заборави и своје име.

Јасна Новаков Сибиновић

7. Ерџан Кесал: **ПОТЕНЦИЈАЛНИ КАНДИДАТ** / Београд: Геопоетика издаваштво, 2021.

Преузето са сајта:

<https://www.geopoetika.com/o-knjizi/1704/potencijalni-kandidat>

Трагикомедија о лекару, члану једне од владајућих партија, који има аспирације да се кандидује за градоначелника. На том путу видимо како политика послушности одбацује и понижава људе, и како локална власт користи човекову моралну коруптивност. Реч је о толикој збрци да јој је једини излаз у – револуцији.

Кесал је објаснио како раде точкови политике у прљавим играма, трговини и хипокризији. Иако барата прилично знаним општим местима политикантске трулежи, аутор прецизним посматрањем указује на преломна места у којима скромни лекар бива полако, а одједном, срозан у политичку мрежу. Из ње је тешко искобељати се када преплави и преобрати човекова дотадашња веровања и вредности. Поистовећивање са садашњим временом и блиским топосима је неминовно. Локална правила симболички говоре о универзалном уништавању карактера на примеру јунака ове приче који, иако види како тоне, томе не може да се одупре.

Спасоносна сламка овог у суштини мрачног и тужног путовања ка пропасти јесте Кесалов једноставни, свакодневни, ововремени, помало наивни језик који својом експлозивном духовитошћу турску стварност претаче у општеважећу светску спрдњу. Смех варира од пристодушност и горког до

циничног и гротескног. Но, од које год сорте био, он и овде показује своју основну функцију – да је лековит.

Кесал је по свом роману *Потенцијални кандидат* режирао и истоимени играни филм (Насипсе Адауиз, турско-српска копродукција) у којем има и главну улогу. После премијере на филмском фестивалу у Ротердаму 2020. године, филм је освојио награде на филмском фестивалу у Истанбулу за најбољу режију и за монтажу и награде на фестивалу у Адани за најбољи филм, сценарио и споредну женску улогу, оба одржана у 2020. години.

8. Ленард Коен: ПЛАМЕН: ПОЕЗИЈА, ПЕСМЕ И ИЗБОР ИЗ БЕЛЕЖНИЦА / Београд: Геопоетика издаваштво, 2021.

Преузето са сајта:

<https://www.geopoetika.com/o-knjizi/1752/plamen>

„Познавати мога оца заправо је значило познавати човека окруженог хартијама, бележницама, салветама – исписаним препознатљивим рукописом – (уредно) расутим на све стране... Писање му је било разлог постојања. То је била та ватра којој је тежио, најважнији пламен који је потпаљивао. И који се никад није гасио...

Има у његовом делу разне ватре и пламена, да се ствара и да се разара, да се греје и осветљава, да се чезне и да се узме. Запалио је пламен и марљиво га одржавао. Проучавао је и бележио његове последице. Опасност од пламена га је подстицала – често би, говорећи о уметности других људи, помињао недостатак „опасности”, а хвалио „узбудљивост мисли која је била у пламену”.

Та обузетост ватром потрајала је до самог краја. „Ако пожелиш мрачније, убићемо пламен”, пева он на свом последњем, опроштајном албуму. Умро је 7. новембра 2016. године. Сад се осећа више таме, али пламен није убијен. Свака страница папира који је он зацрнио трајно је сведочанство једне горуће душе.”

Адам Коен, из Предговора

Ленард Коен не би био врхунски песник да се није највише бавио самим собом. Али, истовремено, он је „ретка звер” у том свету који то није чинио превасходно из самољубивости. Напротив, реч је о његовом начину да самоанализом, сумњом у себе и беспоштедном самокритиком стигне што даље у разумевању лепоте, љубави, ероса, бога и религије без канона. Тај чудовишни спој сете, радости и црног хумора доследно је чинио основу ненаметљивих, а често величанствених стихова током свих шездесет година његовог стварања, и у књижевности и у музици.

Коен је јединствен пример песника чије су аутентичне карактерне особине (повученост, скромност, чак стидљивост), провучене кроз изузетан таленат, рађале поетску снагу, храброст, ризик, али и крхкост, несигурност – а надасве мудрост. Стварао је стихове који су настајали у дубоким микро-окнима душе, а који би на излазу из копа постајали свеопшти путокази. Као бљесак, од интима до бине. Иако дубоко индивидуални, стихови који нису били намењени другима као решења, постајали су макро-одговори на дилеме јединке унутар колектива. Стихови црни од угља, сијали су наги пред Универзумом. Као да се тичу сваког живог бића. Отуд и толика популарност његове поезије и песама.

Коеново спајање искустава јеврејске, хришћанске и (зен) будистичке културе створило је оригинално и уникатно песничко дело које по свом најмањем заједничком садржаоцу припада не само Канади, англосаксонском и франкофоном тлу, већ читавом књижевном универзуму; заправо, имагинарном – светском језику.

Владислав Бајац

5

ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА

**ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА У БИБЛИОТЕЦИ УПРАВЕ
ЗА ПЕРИОД ДЕЦЕМБАР 2022 – ЈАНУАР 2023. ГОДИНЕ**

1. ДЕЦА ЗЛА
Миодраг Мајић
Београд: Вулкан издаваштво, 2019.
2. НЕЗНАНКА СА СЕНЕ
Гијом Мусо
Београд: Вулкан издаваштво, 2022.
3. МАЛА КЊИЖАРА НА ОБАЛИ
Џени Колган
Београд: Лагуна, 2022.
4. КАРТА И ТЕРИТОРИЈА
Мишел Уелбек
Београд: Плато, 2011.
5. ХИПИ
Пауло Коелњо
Београд: Лагуна, 2018.
6. ЕСТОРИЛ: РАТНИ РОМАН
Дејан Тиаго-Станковић
Београд: Геопетика, 2015.
7. ОРКАНСКА ПИЈАНКА: РОМАН О ЈЕДНОМ МИТУ
Клас Естергрен
Београд: Геопетика издаваштво, 2010.
8. МОЈ МУЖ
Румена Бужаровска
Београд: ВООКА, 2017.
9. ВЕЛИКИ ЈУРИШ
Слободан Владушић
Београд: Лагуна, 2018.
10. ОДАКЛЕ САМ БИЛА, ВИШЕ НИСАМ:
И ДРУГЕ ЛИСАБОНСКЕ ПРИЧЕ
Дејан Тиаго-Станковић
Београд: Геопетика, 2011.

Главни и одговорни уредник: Смиља Богдановић, начелник Одељења
(smilja.bogdanovic@uzzpro.gov.rs)

Технички уредници: Јелена Васиљевић, организатор пријема и евиденције
захтева корисника
Јелена Катана, документалиста за електронске каталоге
и библиотечку базу података

Сарадници: Смиљана Павков, документалиста система базе података
Гордан Горуновић, оператер за системе базе података
Лепосава Милановић, документалиста за израду документационог
фонда
Радмила Тубин Михајловић, организатор пријема и евиденције
захтева корисника
Дејан Станојловић, оператер припреме података

Лектор: Смиља Богдановић
Коректор: Јелена Васиљевић

Компјутерска обрада: Одељење за информационо-документационе и библиотечке
послове

Техничка подршка: Радинка Мићовић, програмер софтверских решења

ШТАМПА: УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА
Београд, Немањина 22–26